

18.11.2019

ESITYS MARKKINAOIKEUELLE

18.11.2019

SISÄLTÖ

1	Asia.....	3
2	Esityksen tekijä	3
3	Asianosainen	3
4	Hankintamenettely	3
5	Asian vireilletulo ja selvittäminen.....	3
6	Vaatimukset	4
7	Vaatimusten pääasialliset perusteet.....	4
8	Tapahtumakuvaus	4
8.1	Hankintamenettely	4
8.2	Hankintayksikön antama selvitys	5
9	Oikeudellinen arvio	7
9.1	KKV:n toimivalta esityksen tekemiseen.....	7
9.1.1	Arvioinnin lähtökohdat.....	7
9.1.2	Hankintasopimus ja sen tekemisen ajankohta.....	7
9.1.3	Johtopäätökset KKV:n ajallisesta toimivallasta.....	11
9.2	Hankinnan arvo ja kynnysarvon ylittyminen.....	11
9.2.1	Luonteva hankintakokonaisuus ja ennakoitu arvo	11
9.2.2	Toteutuneiden hankintojen arvo.....	13
9.2.3	Hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä osuus	13
9.3	Hankintalain mukainen suora hankintaperuste.....	14
9.4	Johtopäätös menettelyn lainvastaisuudesta ja viraston toimivallasta.....	15
10	Esitetyt seuraamukset.....	15
11	Sovelletut säännökset	18
	LIITELUETTELO.....	19

18.11.2019

1 Asia

1. Julkinen hankinta, esitys seuraamusmaksun määräämiseksi: Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän DNA-analyysien hankinta.

2 Esityksen tekijä

2. Kilpailu- ja kuluttajavirasto
PL 5
00531 Helsinki
Puhelin 029 505 3000

Virastossa asiaa hoitavat erityisasiantuntija Elisa Aalto, elisa.aalto@kkv.fi, p. 029 505 3683 sekä tutkuspäällikkö Max Jansson, max.jansson@kkv.fi, p. 029 505 3688.

3 Asianosainen

3. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (jäljempänä myös "HUS", "kuntayhtymä" ja "hankintayksikkö")

4 Hankintamenettely

4. Hankintayksikön menettely, jossa se on läheteitä käyttäen tilannut DNA-analyysipalveluita suoraan valitsemiltaan toimittajilta 21.11.2018 ja sen jälkeen ilman hankintalain mukaista suorahankintaperustetta.

5 Asian vireilletulo ja selvittäminen

5. Kilpailu- ja kuluttajavirasto (jäljempänä myös "KKV" ja "virasto") on ottanut asian tutkittavakseen omasta aloitteestaan.
6. Virasto on toimittanut 21.5.2019 selvityspyynnön¹ hankintayksikölle Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän kilpailuttamattomista julkisista hankinnoista. HUS on vastannut selvityspyyntöön 7.6.2019 ja 17.6.2019.² Virasto on 9.7.2019 esittänyt asiassa HUSille lisäkysymyksiä³, joihin on saatu vastaus 19.8.2019⁴.

¹ Liite 1, KKV:n selvityspyyntö 21.5.2019.

² Liite 2, HUSin vastaus 7.6.2019 ja Liite 3, HUSin vastaus 17.6.2019.

³ Liite 4, KKV:n selvityspyyntö 9.7.2019.

⁴ Liite 5, HUSin vastaus 19.8.2019.

18.11.2019

7. Virasto on toimittanut 9.9.2019 kolmannen selvityspyynnön⁵ HUSille DNA-analyysihankintojen lainmukaisuuden selvittämiseksi. HUS on vastannut selvityspyyntöön 23.9.2019.⁶
8. KKV on kuullut HUSia koskien markkinaoikeusesitystä. HUS on toimittanut vastauksensa 31.10.2019⁷ ja 13.11.2019.⁸

6 Vaatimukset

9. Kilpailu- ja kuluttajavirasto esittää, että markkinaoikeus määrää hankintayksikön maksamaan valtiolle seuraamusmaksun.
10. Virasto esittää seuraamusmaksun suuruudeksi 70 000 euroa.

7 Vaatimusten pääasialliset perusteet

11. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä on DNA-analyyseja hankkiessaan laiminlyönyt julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, jatkossa ”hankintalaki”) 1 §:n mukaisen velvollisuutensa kilpailuttaa palvelut mainitun lain mukaisesti. Kuntayhtymä on tehnyt suorahankintoja ilman hankintalaissa säädettyä perustetta.

8 Tapahtumakuvaus

8.1 Hankintamenettely

12. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä on ostanut DNA-analyyseja eli geenitutkimuksia kilpailuttamatta yhteensä 121 hankintayksikön ulkopuoliselta palveluntarjoajalta. Analyysipalvelujen hankinnoista euromääräisesti noin puolet on tehty Blueprint Genetics Oy:ltä.
13. Tehtyjen hankintojen arvo on vuonna 2017 ollut noin 2,3 miljoonaa euroa, vuonna 2018 noin 2,5 miljoonaa euroa ja vuonna 2019 syyskuun loppuun mennessä noin 1,6 miljoonaa euroa.⁹
14. DNA-analyysien hankinnoista ei ole tehty hankintapäätöksiä tai kirjallisia sopimuksia. HUSin eri yksiköt ovat tilanneet kyseessä olevia palveluja Blueprint Genetics Oy:ltä sähköisesti palvelimella olevia läheteitä käyttämällä sekä muilta palveluntarjoajilta pääosin paperiläheteteillä.¹⁰

⁵ Liite 6, KKV:n selvityspyyntö 9.9.2019.

⁶ Liite 7, HUSin vastaus 23.9.2019.

⁷ Liite 17, HUSin vastaus lausuntopyyntöön 31.10.2019.

⁸ Liite 18, HUSin vastaus lausuntopyyntöön 13.11.2019.

⁹ Liite 8, HUSin DNA-analyysiosiot 2017–2019 (HUSin 19.8.2019 vastauksen liite).

¹⁰ Liite 5, HUSin vastaus 19.8.2019 ja Liite 7, HUSin vastaus 23.9.2019.

18.11.2019

15. DNA-analyysien hankinnoista ei ollut ennen KKV:n aloittamia selvitystoimenpiteitä julkaistu hankintalain 58 §:n mukaista tai muuta ilmoitusta HILMA-palvelussa (www.hankintailmoitukset.fi).

8.2 Hankintayksikön antama selvitys

16. Hankintayksikön 7.6.2019 antamasta vastauksesta käy ilmi, että HUSin sisäinen tarkastus on syksyllä 2018 tehdyssä hankintojen tilausprosessia koskevassa tarkastuksessaan tehnyt havainnon kilpailuttamattomista DNA-analyysien hankinnoista. Sisäinen tarkastus on syyskuussa 2018 keskustellut asiasta HUSin hallintojohtajan ja ylilääkärin kanssa, sekä antanut HUSin johdolle suositukset havaitsemiensa puutteiden korjaamiseksi.¹¹
17. HUS on 17.6.2019 antamassaan selvityksessä todennut, että HUSLAB Genetiikan laboratorio ei ole pystynyt yksin vastaamaan yliopistosairaalan kysyntään, ja tätä varten erilaisia genetiikan erityistason laboratoriotutkimuksia on jouduttu hankkimaan sairaalan laboratorion ulkopuolelta kilpailuttamatta.¹²
18. HUSin antaman selvityksen mukaan HUSLAB on validoimassa käyttöön omaa suurtehoskvensaattoria. Käyttöönottoa varten on kesäkuussa 2019 perustettu kaksi osastonlääkärin virkaa ja kaksi sairaalageneetikon tehtävää. Kun laite saadaan otettua käyttöön, tehdään tällä hetkellä ulkopuolelta hankittavia tutkimuksia itse. Jatkamalla ulkopuolista hankintaa ennen oman tuotannon seuraavan vaiheen avautumista HUS on oman kertomansa mukaan pyrkinyt takaamaan potilasturvallisuuden sekä parhaan mahdollisen diagnostiikan ja lääketieteellisen tutkimuksen tutkimuksia tarvitseville potilaille. HUSin mukaan palvelu tullaan jatkossa tuottamaan yhä suuremmassa määrin itse.¹³
19. HUS on 19.8.2019 antamassaan vastauksessa ilmoittanut, että se ei ole tehnyt DNA-analyysien hankinnoista hankintapäätöksiä tai hankintasopimuksia.¹⁴ Hankintayksikkö on myöhemmässä vastauksessaan tarkentanut, että genetiikan laboratorio on sopinut hinnoista ja muista ehdoista palveluntuottajien kanssa sähköpostitse.¹⁵
20. HUS on todennut, että hankittavissa palveluissa on pieneltä osin kyse hankintalain 9 §:n 1 momentin 13 kohdan mukaisista tutkimuspalveluista. Lisäksi pieni osa Blueprint Genetics Oy:ltä tehdyistä hankinnoista on suku-

¹¹ Liite 9, HUS sisäinen tarkastus, työpaperi 26.9.2018 (HUSin 7.6.2019 vastauksen liite).

¹² Liite 10, HUSin vastaus kilpailuttamattomista hankinnoista (HUSin 17.6.2019 vastauksen liite).

¹³ Liite 10, HUSin vastaus kilpailuttamattomista hankinnoista (HUSin 17.6.2019 vastauksen liite).

¹⁴ Liite 5, HUSin vastaus 19.8.2019.

¹⁵ Liite 7, HUSin vastaus 23.9.2019.

18.11.2019

laisten kohdennettuja tutkimuksia, joita ei ole voitu hankkia muilta palveluntuottajilta.¹⁶ HUSin mukaan monia yksittäisiä tutkimuksia on hankittu koko kuntayhtymän tasolla pieniä määriä, jolloin hankintalain mukaiset kynnysarvot eivät näiden yksittäisten tutkimusten osalta ole ylittyneet.¹⁷

21. HUS on vastauksessaan kertonut laajasti siitä, kuinka DNA-analyysien hankinta poikkeaa olennaisesti muiden laboratoriotutkimusten hankinnasta. HUS on tuonut esille, että tarjolla olevia tutkimusnimikkeitä on tavattoman suuri lukumäärä ja perinnöllisiä tauteja koskeva tietämys sekä analytiikkamenetelmät kehittyvät jatkuvasti. Millään yksittäisellä palveluntarjoajalla ei ole valikoimissaan kaikkia mahdollisia geenejä ja tutkimusmenetelmiä. Palveluja tarjotaan tyypillisesti erilaisina valmiina geenipaneeleina (tutkimuspaketti) ja yhdistelminä, jotka ovat harvoin eri toimittajien välillä vertailukelpoisia.¹⁸
22. Potilastyössä on HUSin mukaan vaikea sitoutua käyttämään yhtä ainoaa palveluntuottajaa, lukuun ottamatta tiettyjä seulontaluonteisesti tehtyjä tutkimuksia. HUSin selvitysten mukaan hoitavan lääkärin tulee ottaa huomioon useita tekijöitä valitessaan tutkimusta ja palveluntuottajaa. Joskus valmiiksi tarjolla oleva geenipaneeli ei sovellu käytettäväksi suoraan, vaan paneeleja täytyy räätälöidä. Osin joudutaan myös yhdistelemään eri palveluntarjoajien tutkimuksia. Tällöin huomioon otettavia seikkoja ovat muun muassa näytteen riittävyys, aikataulu, potilaan etninen tausta ja tutkimuksen laajuus.¹⁹
23. HUS on 23.9.2019 toimittamassaan vastauksessa todennut, että jokin muukin eurooppalainen palveluntuottaja kuin Blueprint Genetics Oy olisi pystynyt tuottamaan vastaavat DNA-analyysit, jotka HUS on hankkinut suoraan Blueprint Genetics Oy:ltä. DNA-analyysille ei HUSin mukaan ole toista vastaavanlaajuista kotimaista palveluntuottajaa, mutta eurooppalaisia palveluntuottajia on useampia. HUSin mukaan Blueprint Genetics Oy on ainoa tarjoaja, joka pystyy tarjoamaan suomenkielistä palvelua. Blueprint Genetics Oy on aktiivisesti markkinoinut palveluja yksittäisille HUSin lääkäreille. HUS on lisäksi tuonut esille, että suuri osa toimijoista on julkisia sairaaloita, jotka eivät toimi markkinoilla, eivätkä HUSin mukaan voi vastata julkisia hankintoja koskeviin tarjouspyyntöihin.²⁰

¹⁶ Liite 5, HUSin vastaus 19.8.2019 ja Liite 10, HUSin vastaus kilpailuttamattomista hankinnoista (HUSin 17.6.2019 vastauksen liite).

¹⁷ Liite 5, HUSin vastaus 19.8.2019.

¹⁸ Liite 5, HUSin vastaus 19.8.2019.

¹⁹ Liite 5, HUSin vastaus 19.8.2019.

²⁰ Liite 7, HUSin vastaus 23.9.2019.

18.11.2019

24. HUS on käynnistänyt DNA-analyysien kilpailutuksen käyttäen dynaamista hankintajärjestelmää. Hankintayksikkö on 21.8.2019 julkaissut hankintailmoituksen HUSin alihankittavista geenitutkimuksista.²¹

9 Oikeudellinen arvio

9.1 KKV:n toimivalta esityksen tekemiseen

9.1.1 Arvioinnin lähtökohdat

25. Hankintalain 141 §:n 1 momentin mukaan, jos hankintayksikkö on tehnyt EU-kynnysarvot ylittävän hankinnan tai kansalliset kynnysarvot ylittävän liitteessä E tarkoitetun palveluhankinnan tai käyttöoikeussopimuksen suora-hankintana ilman hankintalaissa säädettyä perustetta ja jos asiassa jo on tehty hankintasopimus, Kilpailu- ja kuluttajavirasto voi esittää markkinaoikeudelle:
- 1) tehottomuusseuraamuksen määräämistä;
 - 2) seuraamusmaksun määräämistä;
 - 3) sopimuskauden lyhentämistä;
 - 4) hankintapäätöksen kumoamista, edellyttäen, että virasto on esittänyt 1 kohdassa tarkoitetun seuraamuksen määräämistä.
26. Hankintalain 141 §:n 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettu esitys on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa hankintasopimuksen tekemisestä. Kilpailu- ja kuluttajaviraston selvittämistoimenpiteet katkaisevat vanhentumisajan kulumisen, jolloin se alkaa kulua uudelleen alusta.
27. Koska määräaika esityksen tekemiselle alkaa kulua hankintasopimuksen tekemisestä, asiassa on selvitettävä, mikä on DNA-analyysia koskevan hankintasopimuksen tekemisen ajankohta.

9.1.2 Hankintasopimus ja sen tekemisen ajankohta

28. Hankintalain 4 §:n 1 kohdan määritelmän mukaan hankintasopimuksella tarkoitetaan kirjallista sopimusta, joka on tehty yhden tai usean hankintayksikön ja yhden tai usean toimittajan välillä ja jonka tarkoituksena on rakennusurakan toteuttaminen, tavaran hankinta tai palvelun suorittaminen taloudellista vastiketta vastaan.
29. Hankintalain 128 §:n mukaan hankintapäätöksen tekemisen jälkeen hankintayksikön on tehtävä hankintasopimus. Hankintasopimus syntyy erillisen

²¹ Liite 5, HUSin vastaus 19.8.2019, Liite 7, HUSin vastaus 23.9.2019 ja Liite 13, HUSin hankintailmoitus 21.8.2019.

18.11.2019

kirjallisen sopimuksen tekemisellä. Edellä mainittua pykälää koskevien esitöiden mukaan kyseinen säännös vastaa aikaisemmin voimassa olleen julkisista hankinnoista annetun lain (348/2007, vanha hankintalaki) 76 §:ssä säädettyä. Viimeksi mainittua säännöstä koskevien esitöiden mukaan hankinnasta tehdään hankintapäätöksen jälkeen erillinen kirjallinen hankintasopimus ja sopimus syntyy hankintayksikön ja tarjoajan nimenomaisella tahdonilmaisulla, joka tapahtuu kirjallisen sopimuksen allekirjoittamisella.²²

30. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ei ole tehnyt DNA-analyysien hankinnoista hankintapäätöksiä. Hankinnoista ei myöskään ole tehty erillisiä kirjallisia hankintasopimuksia toimittajien kanssa. Hankintayksikön antamien selvitysten mukaan genetiikan laboratorio on sopinut hinnoista ja muista ehdoista palveluntuottajien kanssa sähköpostitse.²³

Blueprint Genetics Oy

31. HUS on toimittanut KKV:lle kopion sähköpostikeskustelusta HUSin ja Blueprint Genetics Oy:n edustajien välillä.²⁴ Sähköpostiviesteistä käy ilmi, että Blueprint Genetics Oy on 28.2.2018 tehnyt HUSille ehdotuksen geenitestien hinnoista. Viestiin on sisällytetty kaksi vaihtoehtoista tarjousta. Lisäksi viestissä on listattu HUSin vuonna 2017 tilaamat geenitestit, sekä mainittu HUSin toiveesta saada analyysitulokset palveluntuottajalta suoraan HUSin omaan järjestelmään.
32. HUS on 28.9.2018 lähettämässään viestissä todennut, että HUS on avaamassa genetiikan alihankintatutkimuksia HUS-järjestelmään, ja tämän vuoksi Blueprint Genetics Oy:ltä on tiedusteltu hinnoista uudelleen. Viestin perusteella Blueprint Genetics Oy on aiemmin ilmoittanut, että mahdollisuutta hinnan toimittamiseen ennen tilausta ei palveluntarjoajan puolelta ollut. Viestissä on todettu myös, että formaaliseen sopimukseen palataan mahdollisimman pian.
33. HUS ja Blueprint Genetics Oy ovat lokakuun 2018 alussa jatkaneet viestitelyä hinnoista, kunnes Blueprint Genetics Oy on 5.10.2018 päivätyssä viestissä todennut hinta-asian olevan sovittu. Viesteistä käy kuitenkin ilmi tarve keskustella sopimuksen yksityiskohdista ja käytännön järjestelyistä tarkemmin vielä tuon ajankohdan jälkeen. HUS ei ole näyttänyt toteen, että asiaan olisi koskaan palattu.
34. HUSin selvitysten mukaan Blueprint Genetics Oy:ltä pyydetty hintatarjous on ollut voimassa 1.10.2018 alkaen. KKV toteaa, että osapuolet ovat sähköpostiviestinnän perusteella neuvotelleet, ja mahdollisesti päässeet sopimukseen, tiettyjen geenipaneelien hinnoista. KKV:n huomion mukaan tuon

²² Hallituksen esitys eduskunnalle hankintamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 190/2009 vp), s. 51–52.

²³ Liite 5, HUSin vastaus 19.8.2019 ja Liite 7, HUSin vastaus 23.9.2019.

²⁴ Liite 11, HUSin ja Blueprint Genetics Oy:n välinen sähköpostikeskustelu.

18.11.2019

ajankohdan jälkeen toteutuneet laskutustiedot eivät kuitenkaan suurelta osin vastaa sähköposteissa yksilöityjä summia.²⁵

35. KKV toteaa, että HUS ei ole sähköpostiviesteissä sitoutunut tilaamaan DNA-analyyseja Blueprint Genetics Oy:ltä. KKV toteaa lisäksi, että edellä todettuja hintaa koskevia neuvotteluja lukuun ottamatta HUS ja Blueprint Genetics Oy eivät ole neuvotelleet mistään muistakaan sopimuksen ehdoista. KKV katsoo, että syys-lokakuussa 2018 käyty HUSin ja Blueprint Genetics Oy:n välinen sähköpostiviestintä ei vielä muodosta osapuolten välille hankintalaissa tarkoitettua hankintasopimusta. HUS ei ole esittänyt näyttöä siitä, että se olisi kirjallisesti neuvotellut asiasta Blueprint Genetics Oy:n kanssa edellä mainittujen sähköpostiviestien jälkeen. HUS ei ole siten osoittanut, että HUSin ja Blueprint Genetics Oy:n välille olisi syntynyt kaikki tehdyt tilaukset kattava hankintalain mukainen hankintasopimus ennen 21.11.2018, eli ennen KKV:n ajallisen toimivallan alkamista.²⁶ Sopimusta ei HUSilta saatujen selvitysten mukaan ole tehty myöskään kyseessä olevan ajankohdan jälkeen.

Muut palveluntarjoajat

36. HUS on 19.8.2019 antamassaan selvityksessä todennut, että DNA-analyyseja on hankittu Blueprint Genetics Oy:n lisäksi myös muilta palveluntuottajilta. Suurimmat hankinnat on edellä mainitun yrityksen lisäksi tehty seuraavista laboratorioista: Centogene, Central Manchester University Hospital, Invitro Genetics (CooperGenomics), MGZ – Medical Genetics Center, Oxford University Hospitals ja Invitro Genetics.²⁷ HUSin toimittaman excel-tilauksen mukaan geenitutkimuksia on tilattu vuosina 2017–2019 yhteensä 121 eri palveluntuottajalta. Aikavälillä 21.11.2018–30.9.2019 analyyskejä on ostettu noin 70 palveluntuottajalta.²⁸
37. HUS on ilmoittanut, että Centogene AG:lta on pyydetty hintatarjous sähköpostitse 21.5.2019, MGZ:ltä (Medical Genetics Center) 11.1.2019 ja Oxford University Hospitalilta 11.1.2016.²⁹ HUS ei ole toimittanut KKV:lle kyseessä olevia hintapyyntöihin liittyviä sähköpostikeskusteluja. HUS ei ole myöskään toimittanut selvityksiä siitä, milloin ja millä tavalla hankintayksikkö on sopinut hankinnoista muiden kuin edellä mainittujen palveluntuottajien kanssa.
38. KKV katsoo, että pelkät sähköpostitse pyydetty hintatiedot tai -tarjoukset eivät vielä muodosta HUSin ja palveluntuottajan välille hankintalain mu-

²⁵ Liite 12, HUSin ostot Blueprint Genetics Oy:ltä 21.11.2018–31.7.2019 (KKV:n laatima HUSin toimittaman tilausaineiston pohjalta).

²⁶ Ks. ajallisesta toimivallasta luku 9.1.3.

²⁷ Liite 5, HUSin vastaus 19.8.2019.

²⁸ Liite 8, HUSin DNA-analyysiosotot 2017–2019 (HUSin 19.8.2019 vastauksen liite).

²⁹ Liite 7, HUSin vastaus 23.9.2019.

18.11.2019

kaista hankintasopimusta. KKV toteaa, että HUSin antamassa selvityksessä mikään ei viittaa siihen, että hankintayksikkö olisi muulla tavalla sopinut hankinnan ehdoista palveluntuottajien kanssa.

39. HUS on vastauksessaan tuonut esille, että Oxford University Hospitalin kanssa olisi sovittu hinnoista sähköpostitse 11.1.2016, eli toisin sanoen ennen uuden hankintalain ja KKV:n valvontatoimivallan voimaantuloa. Tältä osin KKV toteaa, että HUS ei ole esittänyt mitään näyttöä käydyistä sähköpostikeskusteluista. Vaikka hinnoista olisikin saatu tarjous, ei pelkkä hintoja koskeva sähköpostikeskustelu vielä KKV:n näkemyksen mukaan muodosta hankintayksikön ja palveluntarjoajan välille hankintalain mukaista hankintasopimusta. Koska hankintalaissa tarkoitettua kirjallista hankintasopimusta ei ole tehty, eikä vuonna 2016 ole lopullisesti päätetty vuosien 2018–2019 suorahankinnoista, ovat 21.11.2018 jälkeen Oxford University Hospitalilta tehdyt hankinnat KKV:n toimivallan piirissä.

Yhteenveto

40. KKV toteaa, että kyse on DNA-analyysipalvelujen suorahankinnoista, eikä HUS ole kilpailuttanut kyseessä olevia palveluja hankintalain mukaisesti. Asiassa saadun selvityksen mukaan HUS ei ole tehnyt hankinnoista hankintapäätöksiä. HUS ei ole myöskään tehnyt hankintalaissa tarkoitettua kirjallista hankintasopimusta yhdenkään valitsemansa toimittajan kanssa.³⁰
41. HUS on todistetusti käynyt sähköpostikeskusteluja hinnoista vain Blueprint Genetics Oy:n kanssa. Kyseessä olevissa sähköposteissa ei kuitenkaan ole sitouduttu tilaamaan DNA-analyyseja toimittajalta, eikä viesteissä ole sovittu mitään esimerkiksi tilausmääristä, sopimuksen kestosta tai toimitusehdoista. HUSin KKV:lle toimittama aineisto ei sisällä näyttöä siitä, että HUS olisi käynyt sähköpostikeskusteluja muiden palveluntuottajien kanssa. Vaikka hinnoista olisikin käyty neuvotteluja myös muiden palveluntuottajien kanssa vastaavalla tavalla kuin Blueprint Genetics Oy:n kanssa, niin tällaiset mahdolliset sähköpostikeskustelut eivät vielä muodosta HUSin ja palveluntuottajien välille kirjallista hankintasopimusta.³¹
42. HUS on kuitenkin tilannut palveluja toistuvasti eri toimittajilta käyttämällä läheteitä. Hankintayksikkö on tuonut vastauksessaan esille, että HUSin lääkäri valitsee tutkimuksen ja palveluntuottajan tapauskohtaisesti.³² Koska hankintayksikkö on tehnyt toistuvasti useita suorahankintoja eri toimittajilta ilman kirjallisia hankintasopimuksia, on hankintayksikkö KKV:n näkemyksen mukaan vasta yksittäisen tilauksen yhteydessä tehnyt tosiasiallisen

³⁰ Liite 5, HUSin vastaus 19.8.2019 ja Liite 7, HUSin vastaus 23.9.2019.

³¹ Tapauksessa MAO 64/19, 12.2.2019, hankintasopimusta ei voitu markkinaoikeuden mukaan katsoa tehdyksi ainakaan ennen kuin kaupunginhallitus oli hankintapäätöksellään hyväksynyt sopimusehdotuksen kaupunkia sitovaksi.

³² Liite 5, HUSin vastaus 19.8.2019.

18.11.2019

päätöksen siitä, keneltä analyysipalvelu ostetaan. KKV katsoo, että olosuhteet huomioon ottaen jokainen HUSin läheteellä tekemä DNA-analyysin tilaus ja sen perusteella palveluntuottajan toimittama analyysi ovat yhdessä muodostaneet oman erillisen sopimuksen hankintayksikön ja palveluntarjoajan välille.

9.1.3 Johtopäätökset KKV:n ajallisesta toimivallasta

43. Hankintayksikkö ei ole tehnyt hankinnoista hankintalaissa tarkoitettua kirjallista hankintasopimusta Blueprint Genetics Oy:n tai Oxford University Hospitalin kanssa. Se seikka, että hinnoista olisikin neuvoteltu tai sovittu kyseessä olevien palveluntuottajien kanssa ennen 21.11.2018, ei muuta asian arviointia.
44. Hankintayksikkö ei ole tehnyt kirjallista hankintasopimusta myöskään muiden toimittajien kanssa. Lisäksi MGZ:n ja Centogene AG:n kanssa hinnoistakin on sovittu aikaisintaan vuonna 2019.
45. Hankintayksikkö on tilannut DNA-analyyseja tarpeen mukaan useilta eri toimittajilta. Koska hankintalaissa tarkoitettua kirjallista hankintasopimusta ei hankintayksikön itsensä mukaan ole tehty yhdenkään palveluntuottajan kanssa, alkaa viraston valvontatoimivaltaa koskeva vanhentumisaika KKV:n näkemyksen mukaan kulua yksittäisen tilauksen tekoherkystä. Yksittäiset tilaukset muodostavat yhdessä luontevan hankintakokonaisuuden³³, joten esitys kohdistuu kaikkiin KKV:n ajallisen toimivallan piirissä oleviin DNA-analyysien suorahankintoihin.
46. KKV on toimittanut selvityspyynnön HUSille 21.5.2019.³⁴ Näin ollen KKV katsoo, että sillä on hankintalain 141 §:n perusteella toimivalta tehdä esitys markkinaoikeudelle 21.11.2019 saakka niistä HUSin DNA-analyysipalvelujen ostoista, jotka on tehty 21.11.2018 ja sen jälkeen.

9.2 Hankinnan arvo ja kynnysarvon ylittyminen

9.2.1 Luonteva hankintakokonaisuus ja ennakoitu arvo

47. Hankintalain 27 §:n 1 momentin mukaan hankinnan ennakoitua arvoa laskettaessa perusteena on käytettävä suurinta maksettavaa kokonaiskorvausta ilman arvonnäisäveroa. Arvioinnin on perustuttava ilmoittamisajankohdan tai muun hankintamenettelyn alkamisajankohdan arvoon. Arvoa laskettaessa on otettava huomioon myös hankinnan mahdolliset vaihtoehdot toteuttamistavat ja hankintasopimukseen sisältyvät optio- ja pidentyehdot sekä ehdokkaille tai tarjoajille maksettavat palkkiot tai maksut.

³³ Ks. luontevasta hankintakokonaisuudesta luku 9.2.1.

³⁴ Liite 1, KKV:n selvityspyyntö 21.5.2019.

18.11.2019

48. Hankintalain 27 §:n 3 momentin mukaan, jos hankinta toteutetaan samanaikaisesti erillisinä osina, kaikkien osien ennakoitu arvo on otettava huomioon hankintasopimuksen ennakoitua kokonaisarvoa laskettaessa. Jos osien yhteenlaskettu arvo on vähintään kansallisen kynnysarvon tai EU-kynnysarvon suuruinen, jokaisen osan hankinnassa on noudatettava kyseisen kynnysarvon ylittäviä hankintoja koskevia säännöksiä.
49. Hankintalain 30 §:n 2 momentin mukaan säännöllisesti toistuvien tai määräajoin uudistettavien tavara- tai palveluhankintoja koskevien sopimusten ennakoitun arvon laskennassa perusteena on käytettävä: 1) viimeksi kuluneiden 12 kuukauden tai viimeksi kuluneen talousarviokauden aikana peräkkäin tehtyjen vastaavien hankintojen yhteisarvoa seuraavan 12 kuukauden aikana tapahtuvat muutokset määrissä tai arvoissa huomioon ottaen; taikka 2) niiden hankintojen ennakoitua yhteisarvoa, jotka tehdään ensimmäistä toimitusta seuraavien 12 kuukauden aikana, taikka jos kysymys on yli 12 kuukautta voimassa olevasta sopimuksesta, sitä seuraavan talousarviokauden aikana.
50. HUS on selvityksissään todennut, että yksittäisiä tutkimuksia on hankittu koko hankintayksikön tasolla pieniä määriä, jolloin hankintalain mukaiset kynnysarvot eivät niiden yksittäisten tutkimusten osalta ole ylittyneet.³⁵
51. Hankintalain 2 §:n mukaan hankinnat on toteutettava tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. Hankintalain esitöiden mukaan hankinnan arvoa laskettaessa on otettava huomioon luonteva hankintakokonaisuus. Luontevan hankintakokonaisuuden arvioinnissa on hallituksen esityksen mukaan kiinnitettävä huomiota siihen, miten suunnitelmallinen hankintayksikkö toimisi.³⁶ HUS on syksyllä 2019 julkaisemassaan hankintailmoituksessa pitänyt HUSin alihankittavia geenitutkimuksia yhtenä hankintakokonaisuutena.³⁷ HUS ei ole myöskään esittänyt perusteltuja väitteitä siitä, että nyt arvioitavina olevissa hankinnoissa ei olisi kyse yhdestä hankintakokonaisuudesta. KKV katsoo, että DNA-analyysien hankinnat kuuluvat samaan hankintakokonaisuuteen, jolloin hankinnan ennakoitua arvoa laskiessa tulisi huomioida kaikkien tutkimusten arvo yhdessä riippumatta siitä, kuinka paljon yksittäisiä tutkimuksia ostetaan.
52. DNA-analyysipalvelut ovat liitteen E mukaisia sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluja koskevia hankintoja.³⁸ Hankintalain 25 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan kansallinen kynnysarvo on ilman arvonlisäveroä laskettuna 400 000 euroa liitteen E 1—4 kohdassa tarkoitettuja sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluja koskevissa hankinnoissa.

³⁵ Liite 5, HUSin vastaus 19.8.2019.

³⁶ Hallituksen esitys eduskunnalle hankintamenettelyä koskeväksi lainsäädännöksi (HE 108/2016 vp), s. 121.

³⁷ Liite 13, HUSin hankintailmoitus 19.8.2019.

³⁸ HUS on alihankittavia geenitutkimuksia koskevassa hankintailmoituksessaan (Liite 13) ilmoittanut pääasialliseksi CPV-koodiksi lääketieteelliset analyysipalvelut (85148000-8).

18.11.2019

53. HUS on todennut, että laboratoriopalveluiden tarve on kasvanut kiihtyvää tahtia ja ulkopuolelta ostettujen geenitestien määrä on kasvanut huomattavasti.³⁹ Geenitutkimusostojen määrä on kuitenkin HUSin esittämien selvitysten mukaan ollut jo vuonna 2017 noin 2,3 miljoonaa euroa ja vuonna 2018 noin 2,5 miljoonaa euroa.⁴⁰ Edellä mainituin perustein HUSin olisi tulnut suorahankintoja tehdessään tietää, että hankinnan ennakoitu arvo ylittää hankintalain 25 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisen kansallisen kynnyksarvon.

9.2.2 Toteutuneiden hankintojen arvo

54. HUS on toimittanut KKV:lle taulukkomuodossa geenitutkimusten laskutus tiedot vuosilta 2017–2019.⁴¹ HUS on todennut, että moni toimittaja toimittaa muitakin tutkimusmuotoja, joten hankintayksikkö ei pysty tekemään tarkkaa jakoa siitä, koskeeko tietty lasku juuri DNA-analyysin hankintaa. Näin ollen HUSin kokoamissa laskutustiedoissa voi olla jonkin verran epätarkkuutta.
55. Laskutustietojen mukaan HUS on hankkinut ajanjaksolla 21.11.2018–31.7.2019 geenitutkimuksia yhteensä 1 817 005,05 eurolla.⁴² Tämän lisäksi HUS on ilmoittanut, että vuoden 2019 elo-syyskuulta oletetut DNA-tutkimusten laskut nostavat kokonaissummaa 212 193,06 eurolla.⁴³ Näin ollen ajanjaksolla 21.11.2018–30.9.2019 tehtyjen hankintojen arvo on yhteensä 2 029 189,11 euroa.

9.2.3 Hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävä osuus

56. Hankintalain 9 §:n 1 momentin 13 kohdan mukaan hankintalakia ei sovelleta liitteessä A tarkoitettuja tutkimus- ja kehittämispalveluja koskeviin hankintoihin, paitsi jos niistä saatava hyöty koituu yksinomaan hankintayksikölle sen toiminnassa käytettäväksi ja hankintayksikkö korvaa suoritettun palvelun kokonaan.
57. HUS on selvityksissään todennut, että hankittavissa palveluissa on pieneltä osin kyse hankintalain 9 §:n 1 momentin 13 kohdan mukaisista tutkimuspalveluista. Pieni osa geenitutkimuksista on ostettu lääketieteellisiin tutkimuksiin, joissa on myös ulkopuolista rahoitusta. Yhteensä tällaisia tutkimuksia on HUSin oman arvion mukaan tehty noin 159 000 eurolla vuosien 2017–2019 aikana.⁴⁴

³⁹ Liite 7, HUSin vastaus 23.9.2019.

⁴⁰ Liite 8, HUSin DNA-analyysiosotot 2017–2019 (HUSin 19.8.2019 vastauksen liite).

⁴¹ Liite 8, HUSin DNA-analyysiosotot 2017–2019 (HUSin 19.8.2019 vastauksen liite).

⁴² Liite 14, HUSin DNA-analyysiosotot 21.11.2018–31.7.2019. Ko. ajanjaksolla Blueprint Genetics Oy:ltä tulleiden laskujen summa on 897 608,46 euroa (Liite 12) ja Oxford University Hospitalin osalta 34 763,66 euroa (Liite 15).

⁴³ Liite 7, HUSin vastaus 23.9.2019.

⁴⁴ Liite 5, HUSin vastaus 19.8.2019 ja Liite 8, HUSin DNA-analyysiosotot 2017–2019 (HUSin 19.8.2019 vastauksen liite).

18.11.2019

58. KKV pitää mahdollisena sitä, että pieni osa tehdyistä hankinnoista kuuluu hankintayksikön antaman selvityksen mukaisesti hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle hankintalain 9 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla. Virasto ei tältä osin ole selvittänyt asiaa enempää. HUSin toimittamasta taulukosta on luettavissa, että laskutustietojen perusteella opetuksen ja tutkimuksen toimintokoodilla kyseisiä DNA-analyysiosastoja on tehty 21.11.2018 jälkeen yhteensä noin 81 000 eurolla.⁴⁵
59. Edellä mainittu huomioon ottaen hankintalain soveltamisalaan kuuluvien DNA-analyysihankintojen arvo on noin 1,95 miljoonaa euroa ajanjaksolla 21.11.2018–30.9.2019.

9.3 Hankintalain mukainen suorahankintaperuste

60. Koska hankintayksikkö on hankkinut palveluja valitsemiltaan toimittajilta julkaisematta etukäteen hankintailmoitusta, ovat HUSin tekemät DNA-analyysiosot hankintalain 40 §:n 1 momentissa tarkoitettuja suorahankintoja. KKV on arvioinut mahdollisten 40 §:n 2 momentin mukaisten suorahankintaperusteiden sekä 41 §:n suorahankinnalle lisätilauksissa asetettujen edellytysten soveltumista käsillä olevassa tapauksessa.
61. Suorahankintaperustetta tiedusteltaessa HUS on selvityksissään esittänyt, että hankittavissa palveluissa on pieneltä osin kyse hankintalain 9 §:n 1 momentin 13 kohdan mukaisista tutkimuspalveluista. HUS on todennut myös, että yksittäisiä tutkimuksia on hankittu koko hankintayksikön tasolla pieniä määriä, jolloin hankintalain mukaiset kynnysarvot eivät niiden yksittäisten tutkimusten osalta ole ylittyneet. KKV toteaa, että nämä HUSin esittämät perusteet on otettu huomioon esityksessä jo aiemmin hankinnan arvoa käsiteltäessä.⁴⁶
62. HUS on lisäksi ilmoittanut, että pieni osa Blueprint Genetics Oy:ltä tehdyistä hankinnoista on sukulaisten kohdennettuja tutkimuksia, joita ei ole voitu hankkia muilta palveluntuottajilta. Mikäli yhdeltä sukulaiselta löytyy laajemmassa geenipaneelitutkimuksessa sairaudelle altistava geenivirhe, tutkitaan muiden sukulaisten näytteet löydetyn muutoksen suhteen käyttämällä positiivisena kontrollina alun perin tutkitun henkilön näytettä. Käytännössä tämä on toteutettu lähettämällä potilaan näyte siihen laboratorioon, jossa sukulaistenkin näyte on tutkittu. Sukulaisten kohdennettuja tutkimuksia on HUSin mukaan tehty 21.11.2018 jälkeen noin 200 kappaletta ja tutkimusten arvo on yhteensä noin 60 000 euroa.⁴⁷

⁴⁵ Liite 16, HUSin DNA-analyysiosot opetuksen ja tutkimuksen toimintokoodilla 21.11.2018–31.7.2019 (KKV:n laatima HUSin toimittaman tilausaineiston pohjalta).

⁴⁶ Esityksen luvut 9.2.1 ja 9.2.3.

⁴⁷ Liite 5, HUSin vastaus 19.8.2019 ja Liite 7, HUSin vastaus 23.9.2019.

18.11.2019

63. KKV:n näkemyksen mukaan hankintayksikön voi käytännön syistä olla perusteltua hankkia kaikki sukulaisten kohdennetut tutkimukset samalta palveluntuottajalta. HUS on kuitenkin itse todennut, että Blueprint Genetics Oy:ltä tilatut DNA-analyysit olisi voinut toimittaa myös jokin toinen palveluntuottaja. KKV katsoo, että koska DNA-analyysien hankintaa ei ole kilpailutettu, ei asiassa voida myöskään soveltaa myöhemmin tehtävien sukulaisten tutkimusten osalta esimerkiksi hankintalain 41 §:n 2 momentin säännöstä suorahankintana tehtävistä lisätilauksista. KKV:n arvion mukaan muutkaan hankintalain suorahankintaperusteet eivät sovellu tilanteeseen.
64. HUS on maininnut selvityksessään myös, että hankintayksikön ulkopuolelta tehdyillä DNA-analyysien hankinnoilla on pyritty takaamaan potilasturvallisuus ja tutkimuksia tarvitseville potilaille paras mahdollinen diagnostiikka sekä lääketieteellinen tutkimus.⁴⁸ KKV toteaa, että oikeuskäytännössä ei ole hyväksytty suorahankinnan perusteeksi vaille varsinaisia perusteluja jääviä mainintoja potilasturvallisuuden vaarantumisesta.⁴⁹ HUS ei ole esittänyt konkreettisia selvityksiä potilasturvallisuuden vaarantumisesta. KKV:n arvion mukaan analyysipalvelut voidaan hankkia kilpailuttamalla ilman, että hankintamenettelystä olisi vaaraa potilasturvallisuudelle.
65. Asiassa ei ole tullut esiin seikkoja, joiden perusteella jokin laissa mainittu suorahankintaperuste soveltuisi tapaukseen. Virasto ei katso hankintalain 40 §:n 2 momentissa tai 41 §:n 2 momentissa säädettyjen suorahankintaperusteiden täyttyvän.

9.4 Johtopäätös menettelyn lainvastaisuudesta ja viraston toimivallasta

66. HUS on tehnyt hankintalainsäädännön vastaisen suorahankinnan, kun se ei ole kilpailuttanut DNA-analyysipalvelujen hankintoja siten kuin hankintalain 1 §:ssä on tarkoitettu. Suorahankinnasta ei ole tehty hankintalain 131 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta. Näin ollen virastolla on toimivalta tehdä markkinaoikeudelle hankintalain 141 §:n mukainen esitys.

10 Esitetyt seuraamukset

Seuraamusmaksun määräämisen edellytykset

67. Hankintalain 159 §:n mukaan markkinaoikeus voi määrätä hankintayksikön maksamaan seuraamusmaksun KKV:n 141 §:n mukaisesta esityksestä. Hankintalain 141 §:n mukaan KKV voi esittää markkinaoikeudelle muun muassa tehostomusseuraamuksen ja seuraamusmaksun määräämistä, kun kysymys on kansallisen kynnyksarvon ylittävästä liitteessä E tarkoitettun palvelun suorahankinnasta, joka on tehty ilman hankintalaissa säädettyä perustetta, eikä hankinnasta ole tehty hankintalain 131 §:n mukaista ilmoi-

⁴⁸ Liite 10, HUSin vastaus kilpailuttamattomista hankinnoista (HUSin 17.6.2019 vastauksen liite).

⁴⁹ Ks. esim. KHO 29.1.2019, taltio 244 (KHO 2019:10).

18.11.2019

tusta. KKV:n esittäessä seuraamuksia lisäedellytyksenä on, että hankintasopimus on jo tehty. Käsillä olevassa asiassa kaikki nämä edellytykset täyttyvät. Hankintalain 159 § ei sisällä muita edellytyksiä seuraamusmaksun määräämiselle.

68. Hankintalain 141 §:n perusteluiden mukaan KKV voi esittää markkinaoikeudelle tehottomuusseuraamuksen (1 kohta) ja seuraamusmaksun määräämistä (2 kohta) tai yksinomaan seuraamusmaksun määräämistä, kun hankintayksikkö on tehnyt laittoman suorahankinnan.⁵⁰
69. Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvontatoimivaltaa koskevissa hankintalain esitöissä on todettu, että ensisijaisesti viraston valvonnan tarkoituksena olisi puuttua täysin lain säännöksistä piittaamatta tehtyihin suorahankintoihin, joista ei ole lainkaan ilmoitettu, sekä muihin merkittäviin suorahankintoihin rinnastuviin menettelyltään karkeasti virheellisiin tai syrjiviin hankintoihin.⁵¹
70. Hankintalain oikeussuojakeinot pohjautuvat direktiiviin 2007/66/EY, jonka johdanto-osan mukaan laittomia suorahankintoja tekemällä hankintaviranomaiset tai hankintayksiköt rikkovat kaikkein vakavimmalla tavalla julkisia hankintoja koskevaa unionin lainsäädäntöä. Lainvastaiseen suorahankintaan perustuva hankintasopimus olisi direktiivin johdanto-osan mukaan katsottava lähtökohtaisesti pätemättömäksi.⁵²
71. Koska ilman hankintalain mukaista perustetta toteutettujen suorahankintojen katsotaan olevan menettelyltään karkeasti virheellisiä hankintoja ja rikkovan kaikkein vakavimmalla tavalla julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä, Kilpailu- ja kuluttajavirasto esittää määrättäväksi seuraamusmaksua.

Seuraamusmaksun määrä

72. Hankintalain esitöiden mukaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston on seuraamusmaksua esittäessään otettava huomioon mitä hankintalain 158 §:ssä säädetään seuraamusmaksun määräämisestä ja sen enimmäismäärästä.⁵³

⁵⁰ HE 108/2016 vp, s. 235.

⁵¹ HE 108/2016 vp, s. 231.

⁵² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/66/EY, annettu 11.12.2007, neuvoston direktiivien 89/665/ETY ja 92/13/ETY muuttamisesta julkisia hankintoja koskeviin sopimuksiin liittyvien muutoksenhakumenettelyjen tehokkuuden parantamiseksi, johdanto-osan kohta 13.

⁵³ HE 108/2016 vp, s. 235.

18.11.2019

73. Hankintalain 158 §:n 3 momentin mukaan seuraamusta määrättäessä markkinaoikeuden tulee ottaa huomioon hankintayksikön virheen tai laiminlyönnin laatu ja hankinnan arvo. Seuraamusmaksu ei saa ylittää kymmentä prosenttia hankintasopimuksen arvosta.
74. HUS-kuntayhtymä on kuulemisen yhteydessä pyytänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastoa ottamaan huomioon seuraamusmaksuesitystä tehdessään, että HUS on jo perustanut dynaamisen hankintajärjestelmän DNA-analyysien hankintaa varten.⁵⁴
75. HUS on lisäksi pyytänyt, että virasto huomiosi seuraamusmaksuvaatimusta määriteltessään analyysipalveluiden hankinnan kompleksisuuden sekä DNA-analyysien ja -analyysipalveluiden nopean kehittymisen. HUSin mukaan on todennäköistä, että vaikka hankintakokonaisuus olisikin hankintalain mukaisesti kilpailutettu, eivät hankittavat kokonaisuudet olisi olleet kuitenkaan merkittävästi kilpailutettuja, ja ainakin osa hankituista DNA-paneeleista olisi kuulunut suoraan hankittavien palvelujen piiriin. HUS on todennut, että vähäiset osallistujamäärät elokuussa 2019 perustettuun dynaamiseen hankintajärjestelmään esittävät näyttöä edellä mainitun tulkinnan puolesta. Hankintamenettelyyn on HUSin antamien tietojen mukaan jättänyt osallistumishakemuksen neljä ehdokasta, joista lokakuun 2019 loppuun mennessä kaksi on hyväksytty mukaan hankintajärjestelmän osallistujiksi.⁵⁵
76. Hankintayksikön antamien selvitysten mukaan DNA-analyyseja on hankittu vuosittain yli kahdella miljoonalla eurolla. KKV katsoo, että hankinta on arvoltaan merkittävä.
77. KKV toteaa, että HUS on hankkinut DNA-analyyseja jo usean vuoden ajan, eikä hankintoja ole missään vaiheessa kilpailutettu. Hankinnoista ei ole myöskään tehty kirjallisia hankintasopimuksia. KKV on kiinnittänyt huomiota myös siihen, että HUSin sisäinen tarkastus on syyskuussa 2018 huomauttanut HUSin johtoa DNA-analyysien suoraan hankinnoista, mutta hankintayksikkö on siitä huolimatta jatkanut lainvastaista menettelyä.
78. KKV toteaa lisäksi, että HUS on julkaissut hankintailmoituksen⁵⁶ suomeksi tilanteessa, jossa hankintayksikkö on itse KKV:lle antamissaan selvityksissä todennut, että DNA-analyyseilla on yksi merkittävä suomenkielinen palveluntuottaja ja useita eurooppalaisia palveluntuottajia. HUS on todennut, että hankintailmoitus on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä, jolloin potentiaalisilla toimittajilla on ollut mahdollisuus saada perustietoja avoimena olevasta hankintamenettelystä myös muulla kuin suomen kielellä. Näin ollen HUSin mukaan myös muun kielialueen toimittajalla olisi ollut mahdollisuus osoittaa kiinnostusta HUSin DNA-analyysihankintaa

⁵⁴ Liite 17, HUSin vastaus lausuntopyyntöön 31.10.2019.

⁵⁵ Liite 17, HUSin vastaus lausuntopyyntöön 31.10.2019.

⁵⁶ Liite 13, HUSin hankintailmoitus 19.8.2019.

18.11.2019

kohtaan. HUS ei pidä todennäköisenä, että vähäinen saapuneiden osallistujapyyntöjen määrä olisi voinut johtua yksinomaan suomen kielellä laaditusta hankintailmoituksesta.⁵⁷

79. KKV toteaa, että TED-tietokannasta muulla kuin suomen kielellä saatavat tiedot kyseisestä hankintamenettelystä ovat hyvin rajalliset. KKV:n näkemys mukaan hankintailmoituksen julkaisukielellä voi olla yhteys dynaamisen hankintajärjestelmän vähäiseen osallistujamäärään. KKV toteaa, että HUS on oman ilmoituksensa mukaan tilannut vuosien 2017–2019 aikana DNA-analyyssejä yhteensä 121 eri palveluntuottajalta. Edellä todetun perusteella KKV katsoo, että markkinoilla voidaan olettaa olevan potentiaalisia tarjoajia, eikä KKV siten pidä perusteltuna HUSin esittämää väitettä kilpailun vähyydestä.
80. Ottaen huomioon muun muassa hankintayksikön menettely, hankinnan arvo ja luonne, Kilpailu- ja kuluttajavirasto esittää, että markkinaoikeus määrää hankintayksikölle 70 000 euron suuruisen seuraamusmaksun.

11 Sovelletut säännökset

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016) 1 §, 2 §, 4 §, 9 §, 25 §, 27 §, 30 §, 40 §, 41 §, 58 §, 128 §, 141 §, 156 §, 158 § ja 159 § sekä laki julkisista hankinnoista (348/2007) 76 §.

Pääjohtaja

Kirsi Leivo

Erityisasiantuntija

Elisa Aalto

⁵⁷ Liite 18, HUSin vastaus lausuntopyyntöön 13.11.2019.

18.11.2019

LIITELUETTELO

- LIITE 1 KKV:n selvityspyyntö 21.5.2019.
- LIITE 2 HUSin vastaus 7.6.2019.
- LIITE 3 HUSin vastaus 17.6.2019.
- LIITE 4 KKV:n selvityspyyntö 9.7.2019.
- LIITE 5 HUSin vastaus 19.8.2019.
- LIITE 6 KKV:n selvityspyyntö 9.9.2019.
- LIITE 7 HUSin vastaus 23.9.2019.
- LIITE 8 HUSin DNA-analyysiosotot 2017–2019 (HUSin 19.8.2019 vastauksen liite).
- LIITE 9 HUS sisäinen tarkastus, työpaperi 26.9.2018 (HUSin 7.6.2019 vastauksen liite).
- LIITE 10 HUSin vastaus kilpailuttamattomista hankinnoista (HUSin 17.6.2019 vastauksen liite).
- LIITE 11 HUSin ja Blueprint Genetics Oy:n välinen sähköpostikeskustelu. (SISÄLTÄÄ SALASSA PIDETTÄVÄÄ TIETOA)
- LIITE 12 HUSin ostot Blueprint Genetics Oy:ltä 21.11.2018–31.7.2019 (KKV:n laatima HUSin toimittaman tilausaineiston pohjalta).
- LIITE 13 HUSin hankintailmoitus 21.8.2019.
- LIITE 14 HUSin DNA-analyysiosotot 21.11.2018–31.7.2019 (KKV:n laatima HUSin toimittaman tilausaineiston pohjalta).
- LIITE 15 HUSin ostot Oxford University Hospitalilta 21.11.2018–31.7.2019 (KKV:n laatima HUSin toimittaman tilausaineiston pohjalta).
- LIITE 16 HUSin DNA-analyysiosotot opetuksen ja tutkimuksen toimintokoodilla 21.11.2018–31.7.2019 (KKV:n laatima HUSin toimittaman tilausaineiston pohjalta).
- LIITE 17 HUSin vastaus lausuntopyyntöön 31.10.2019.
- LIITE 18 HUSin vastaus lausuntopyyntöön 13.11.2019.